

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo

A kétnyelvű általános iskolai program kivitelezési útmutatója

A kétnyelvű általános iskolai program kivitelezési útmutatója

Az anyag elkészítésében részt vettek:

Štefan Ištván Varga, Dvojezična osnovna šola Genterovci/Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola;

Valerija Šebjanič, Dvojezična osnovna šola Genterovci/Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola;

Marija Tot Slavinec, Dvojezična osnovna šola Genterovci /Göntérházi Kétnyelvű Általános Iskola;

Bojan Hozjan, Dvojezična osnovna šola I Lendava/1. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola;

Vladimir Milekšič, Zavod Republike Slovenije za šolstvo//SZK Oktatási Intézete;

Irena Kumer, Zavod Republike Slovenije za šolstvo/SZK Oktatási Intézete;

Mira Mazovec Smolej, Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport/SZK Oktatási, Tudományos és Sportminisztériuma;

Katarina Kovač, Dvojezična osnovna šola Dobrovnik/Kétnyelvű Általános Iskola, Dobronak;

Jožefa Herman, Dvojezična osnovna šola Prosenjakovci/ Kétnyelvű Általános Iskola, Pártosfalva,

Tatjana Sabo, Dvojezična osnovna šola Lendava/1. Sz. Lendvai Kétnyelvű Általános Iskola;

valamint a nemzetiségi oktatással foglalkozó csoport tagjai:

dr. **Albina Nečak Lük** (egyetemi tanár), **Mária Pisnjak**, **Draženka Kulovec**.

Az anyag dr. Albina Nečak Lük *Modeli izobraževanja v etnično in jezikovno heterogenih okoljih: Analiza strukturnih elementov za izbiro modelov izobraževanja v slovenskem etničnem prostoru*, Filozofska fakulteta, Ljubljana 1999, tanulmánya, a *Poročilo o spremljanju pouka v dvojezičnih osnovnih šolah na narodno mešanem območju Prekmurja*, Zavod RS za šolstvo (*Jelentés a nemzetiségileg vegyesen lakott Muravidék kétnyelvű általános iskoláiban folyó oktatás vizsgálatáról, SZK Oktatási Intézete*), Ljubljana 2010, valamint a *Končno poročilo o uvajanju poskusa »Hkratno opismenjevanje v slovenščini in madžarščini v dvojezični osnovni šoli«*, Zavod RS za šolstvo (*Az „Egyidejű írás- és olvasástanítás szlovén és magyar nyelven a kétnyelvű általános iskolában” c. kísérlet bevezetésének zárójelentése, SZK Oktatási Intézete*), Ljubljana 2015 alapján készült.

Kiadta: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport/ SZK Oktatási, Tudományos és Sportminisztériuma, Zavod RS za šolstvo/ SZK Oktatási Intézete

A Minisztérium részéről: dr. **Simona Kustec**

Az Intézet részéről: dr. **Vinko Logaj**

Tartalmi és redakciós módosítások:

dr. **Albina Nečak Lük**, **Draženka Kulovec**, **Mária Pisnjak**, **Vladimir Milekšič**

Szerkesztette: **Vladimir Milekšič**

Az eredeti szlovén szöveget lektorálták: mag. **Vida Gomivnik Thuma**, **Mira Turk Škraba**

Az anyag A 9 osztályos általános iskolai programnak az első nevelési-oktatási szakaszban való bevezetésének a kivitelezési útmutatója (a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa 2001. 5. 31-ei 43. ülésén hagyta jóva), valamint A 9 osztályos általános iskolai programnak a második és harmadik nevelési-oktatási szakaszban való bevezetésének a kivitelezési útmutatója (a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa 2002. 5. 15-i 50. ülésén hagyta jóva) redakciós módosításával készült.

Ljubljana, 2022

A Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa a 175. ülésén, 2016. 2. 20-án fogadta el.

Magyar nyelvre fordította: Livija Horvat

Magyar nyelvi lektor: Pisnjak Mária

Tartalom

1	BEVEZETŐ.....	4
2	A KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA CÉLJAI	4
3	ÓRATERV.....	5
4	ÍRÁS- ÉS OLVASÁSTANÍTÁS.....	9
5	A TANÍTÁSI NYELVEK OKTATÁSA.....	9
	5.1. Szlovén nyelv	10
	5.2. Magyar nyelv	10
6	KÉTNYELVŰ OKTATÁS	11
	6.1. Célrányos párhuzamos módszer	11
	6.2. Nyelvi csoportok	12
7	VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK.....	12
8	MELLÉKLETEK.....	13

1 BEVEZETŐ

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén működő kétnyelvű általános iskolák a Szlovén Köztársaság nevelési és oktatási rendszerének szerves részét képezik. Az általános iskoláról szóló törvény (Szlovén Köztársaság Hiv. Lapja 81/06., 102/07., 107/10., 87/11. 40/12-ZUJF és 63/13. sz., továbbiakban ZOsn) 6. cikkelye alapján a kétnyelvű általános iskolákban a szlovén és a magyar nyelv is tanítási nyelv. A kétnyelvű általános iskolára valamennyi idevágó törvény, szabályzat, rendelet, irányelv és útmutató vonatkozik. A kétnyelvű általános iskola szerepéről és feladatairól részletesebben Az olasz és a magyar nemzeti közösségnek a nevelés és oktatás terén levő különjogairól szóló törvény rendelkezik.

A muravidéki kétnyelvű általános iskolák módosított óratervét az SZK Közoktatási Szaktanácsa határozta meg az 1998. 12. 17-i 23. ülésén. Az óratervnek az Általános iskoláról szóló törvény (ZOsn) változásaival (2011, 2012) való összehangolása a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa 2012. 12. 13.-i 153. ülésén, a ZOsn változásaival (2013) pedig a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa 2014. 2. 13.-i 162. ülésén történt meg.

Az olasz és a magyar nemzeti közösségnek a nevelés és oktatás terén levő különjogairól szóló törvény 5. cikkelye alapján a kétnyelvű általános iskolai nevelési és oktatási program kivitelezési útmutatója a kétnyelvű általános iskolai nevelési-oktatási program részét képezi.

A kétnyelvű általános iskola a következőket szavatolja:

- a szlovén gyermekek részére az egyenlő oktatás lehetőségét szlovén nyelven,
- a magyar gyermekek részére a magyar nyelven folyó oktatáshoz való jogot,
- a szlovén és magyar tanulók számára a kétnyelvű általános iskola barátságosabb és minőségibb modelljét, nevezetesen úgy:
 - hogy nagyobb mértékben lehetővé teszi az egyéni választási lehetőséget (a két nyelv tanításának és használatának széleskörűbb differenciálása),
 - fenntartja a kétnyelvű modell alapelveit.

2 A KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA CÉLJAI

A kétnyelvű általános iskola Az általános iskoláról szóló törvényben (Zosn) szereplő célok mellett a következő célokat valósítja meg:

- a magyar nemzeti közösséghez való tartozás tudatosítása és erősítése, a kulturális hagyományok megőrzése,
- a szlovén és a magyar nyelven való kifejezőképesség fejlesztése mind a négy készségterületen (beszédértés, beszéd, olvasás, írás), és ezzel a továbbtanulás feltételeinek a megteremtése mindkét nyelven,

- a nemzetiségileg vegyesen lakott területen a szlovén és a magyar nyelv hivatalos nyelvi funkciójának a tudatosítása, a kommunikációs minták fejlesztése a nyelvileg vegyes környezetben,
- a magyar nemzet és a szlovéniai magyar nemzeti közösség történelmi, természeti és kulturális örökségének a tudatosítása és fejlesztése,
- a nemzeti és az állampolgári identitás tudatosítása,
- a nemzeti közösség anyanemzethez való kötődésének a tudatosítása,
- a különböző etnikai és nyelvű személyek egymásközi tiszteletére, a másság elfogadására és a gyümölcsöző együttélésre való nevelés a nemzetiségileg vegyesen lakott területen és a tágabb szlovén térségben,
- a Magyarországon és a többi szomszédos országban élő szlovén és más nemzetiségi közösségek helyzetének a megismerése,
- kapcsolatok kialakítása ezen közösségek tagjaival és intézményeivel (főleg iskolákkal) Magyarországon,
- a szlovén, a finnugor és a germán nyelvek érintkezési pontjában, valamint az egyesült Európa kulturális világában való aktív szerep feltételeinek a megteremtése.

A kétnyelvű általános iskola céljainak és feladatainak sikeres megvalósítását biztosító feltételek:

- módosított óraterv;
- módosított tantervek;
- a mindkét tanítási nyelvet beszélő szakemberek megfelelő képzettsége, valamint nyelvi és módszertani továbbképzése;
- tankönyvfordítások és kétnyelvű tankönyvek;
- oktatási segédanyagok és taneszközök a nemzetiségi program kivitelezéséhez;
- módosított normatívák és standardok.

3 ÓRATERV

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakta területén működő kétnyelvű általános iskolák módosított óratervét az SZK Közoktatási Szaktanácsa határozta meg az 1998. 12. 17-i 23. ülésén. Az óratervet a közoktatási szaktanács 2012. 12. 13-i 153. ülésén igazította. Az általános iskoláról szóló törvény (ZOSn) változásaihoz (2011, 2012), a ZOSn változásaival (2013) pedig a szaktanács 2014. 2. 13-i 162. ülésén hangolták össze.

A MURAVIDÉKI KÉTNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLÁK MÓDOSÍTOTT ÓRATERVE

A KÖTELEZŐ PROGRAM

tantárgyak / heti óraszám	1.o.	2.o.	3.o.	4.o.	5.o.	6.o.	7.o.	8.o.	9.o.	A tantárgy összórászáma
	SZLOVÉN NYELV 1	6	6	6	5	5	5	4	3,5	
SZLOVÉN NYELV 2 *	3	4	4							385,0
SZLOVÉN NYELV ÉÍOT**	5	5,5	5	5	5	5	4	3,5	4,5	1.474,0
MAGYAR NYELV 1	6	6	6	5	5	5	4	3,5	4,5	1.561,5
MAGYAR NYELV 2	3	4	4	5	5	5	4	3,5	4,5	1.316,5
MAGYAR NYELV ÉÍOT**	5	5,5	5	5	5	5	4	3,5	4,5	1.474,0
MATEMATIKA	4	4	5	5	4	4	4	4	4	1.318,0
IDEGEN NYELV		2	2	2	3	4	4	3	3	796,0
KÉPZŐMŰVÉSZET	2	2	1,5	1	1,5	1	1	1	0,5	401,0
ZENEMŰVÉSZET	2	2	2	1	1	1	1	1	0,5	401,0
TÁRSADALOMISMERET				1,5	2,5					140,0
FÖLDRAJZ						1	2	1,5	2	221,5
TÖRTÉNELEM						1	2	2	2	239,0
HON- ÉS ÁLLAMPOLGÁRI KULTÚRA, VALAMINT ETIKA							0,5	0,5		35,0
KÖRNYEZETISMERET	2	2	2,5							227,5
FIZIKA								2	2	134,0
KÉMIA								2	2	134,0
BIOLÓGIA								1,5	2	116,5
TERMÉSZETTUDOMÁNY						1,5	2,5			140,0
TERMÉSZETTUDOMÁNY ÉS TECHNIKA				2,5	2,5					175,0
TECHNIKA ÉS TECHNOLÓGIA						1,5	1	1		122,5
HÁZTARTÁSTAN					0,5	0,5				35,0
SPORT	3	3	3	2,5	2,5	2	2	2	2	764,0
VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK							2/3	2/3	2/3	204/306
							<i>órák száma összesen</i>			8.482/8.584
tantárgyak száma	7	8	8	9	10	12	13/14	15/16	14/15	
heti óraszám	22/23	25/26	26	25,5	27,5	27,5	29,0/30,0	29,5/30,5	30,0/31,0	
tanítási hetek száma	35	35	35	35	35	35	35	35	32	
osztályközösség										103,5
	0	0	0	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	
tevékenységi napok / napok éves száma										<i>tevékenységek óraszámja összesen</i>
KULTÚRNAPOK	4	4	4	3	3	3	3	3	3	150,0
TERMÉSZETISMERETI NAPOK	3	3	3	3	3	3	3	3	3	135,0
TECHNIKAI NAPOK	3	3	3	4	4	4	4	4	4	165,0
SPORTNAPOK	5	5	5	5	5	5	5	5	5	225,0
							<i>órák száma összesen 675,0</i>			
<i>tevékenységi hetek száma</i>	3	3	3	3	3	3	3	3	3	

ISKOLA A TERMÉSZETBEN

B BŐVÍTETT PROGRAM

NEM KÖTELEZŐ VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

ELSŐ IDEGEN NYELV

MÁSODIK IDEGEN NYELV

MŰVÉSZET, SZÁMÍTÁSTECHNIKA, SPORT, TECHNIKA

EGYÉNI ÉS CSOPORTOS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS

PÓTOKTATÁS ÉS EMELT SZINTŰ OKTATÁS

SZAKKÖRÖK

NAPKÖZI, REGGELI FELÜGYELET

	1.r	2.r	3.r	4.r	5.r	6.r	7.r	8.r	9.r
ELSŐ IDEGEN NYELV	2								
MÁSODIK IDEGEN NYELV							2	2	2
MŰVÉSZET, SZÁMÍTÁSTECHNIKA, SPORT, TECHNIKA				2/1	2/1	2/1			
EGYÉNI ÉS CSOPORTOS SEGÍTSÉGNYÚJTÁS	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
PÓTOKTATÁS ÉS EMELT SZINTŰ OKTATÁS	1	1	1	1	1	1	1	1	1
SZAKKÖRÖK	2	2	2	2	2	2	2	2	2

A tanterv céljainak a megvalósításához minimálisan az órák 95%-a szükséges.

* A szlovén mint második nyelv óraszámja és programja a második és a harmadik nevelési-oktatási szakaszban megegyezik a szlovén mint anyanyelvével.

** Szlovén nyelv / magyar nyelv az egyidejű írás- és olvasástanítás esetében

Az óraterv magyarázata

A szlovén tannyelvű általános iskola óratervéhez képest a kétnyelvű általános iskola óraterve a következő tantárgyakkal egészül ki: a) az első oktatási-nevelési szakaszban: szlovén nyelv mint második nyelv, szlovén nyelv EÍOT¹, magyar nyelv EÍOT; b) a teljes vertikumon: magyar nyelv mint anyanyelv és magyar nyelv mint második nyelv. A szlovén mint második nyelv, a magyar mint anyanyelv és a magyar mint második nyelv tanítása az érvényben lévő tantervekkel összhangban, a szlovén nyelv az EÍOT esetében a szlovén mint anyanyelv tanterve, a magyar nyelv az EÍOT esetében pedig a magyar mint anyanyelv tanterve szerint folyik.

A szlovén, illetve a magyar mint anyanyelv tantárgy tantervi céljainak/követelményeinek a megvalósításához az 1., 2. és 3. osztályban heti 6 óra, a szlovén, ill. a magyar mint második nyelv tantárgy tantervi céljainak/követelményeinek a megvalósításához az 1. osztályban heti 3 óra, a 2. és 3. osztályban pedig heti 4 óra áll rendelkezésre, így a két nyelvre együtt az 1. osztályban heti 9, a 2. és 3. osztályban heti 10 óra áll rendelkezésre.

Azon tanulók számára, akik párhuzamosan tanulnak mindkét nyelven írni és olvasni az egyidejű írás- és olvasástanítás (a továbbiakban EÍOT) modellje szerint, az óraterv az 1. osztályban mindkét nyelvre heti 5-5 órát, a 2. osztályban heti 5,5-5,5 órát és a 3. osztályban heti 5-5 órát ír elő, így az 1. osztályban a két nyelv együttes heti óraszám 10 óra, a 2. osztályban 11 óra és a 3. osztályban 10 óra. Az első nevelési-oktatási szakaszban az egyidejű írás- és olvasástanítás szerint tanulók magyar és szlovén nyelvi óraszám 2 órával magasabb.²

A kétnyelvű általános iskola óraterve az általános iskolai óraterv alapján készült, és új tantárgyakkal bővült, emiatt egyes tantárgyak óraszám 10 óra, a 2. osztályban 11 óra és a 3. osztályban 10 óra. Az első nevelési-oktatási szakaszban az egyidejű írás- és olvasástanítás szerint tanulók magyar és szlovén nyelvi óraszám 2 órával magasabb.²

A kétnyelvű iskola a módosított óraszám ellenére is köteles megvalósítani ezen tantárgyak tantervi céljait. Egyes tantárgyak (környezetismeret, képzőművészet stb.) céljai tantárgyközi kapcsolatok révén a szlovén- és a magyarórák keretében valósulnak meg. E célok megvalósítását a tanár az éves, havi és heti tervében, illetve az óravázlataiban tervezi meg.

Az óraterv módosított óraszámai miatt a kétnyelvű általános iskolák tanulói

¹ EÍOT – párhuzamos írás- és olvasástanítás magyar és szlovén nyelven

² Končno poročilo o uvajanju poskusa »Hkratno opismenjevanje v slovenščini in madžarščini v dvojezični osnovni šoli«/Az „Egyidejű írás- és olvasástanítás szlovén és magyar nyelven a kétnyelvű általános iskolában” c. kísérlet bevezetésének zárójelentése, Zavod RS za šolstvo/SZK Oktatási Intézete, Ljubljana 2015.

heti két órában tanulhatnak választható tantárgyakat.

A magyar kultúra, történelem és földrajz tananyagtartalmi miatt módosultak a társadalomismeret, a történelem, a földrajz, a zeneművészet, a képzőművészet, a hon- és állampolgári kultúra, valamint etika tantárgyak tantervei.

Az iskola a kulturális tevékenységekre fordított óráknak legalább a felét az együttélésre való nevelésnek szentelje. Emellett meg kell teremtenie a szlovén és magyar nyelvi kommunikációs készségek fejlesztésének a lehetőségeit.

A kétnyelvű általános iskolában a kulturális értékekkel való gazdagodás érdekében fontos szerepet töltenek be a szlovén és a magyar néptáncsoportok, kórusok, zenei együttesek, olvasási versenyek és szavalócsoporthoz, amelyekben nemzetiségtől függetlenül minden tanuló részt vehet. Nemzetiségre való tekintet nélkül minden tanuló részt vehet az iskola összes tevékenységében, ünnepségén, rendezvényén és versenyén, valamint az osztályt és az iskolai közösséget vezető testületekben.

A tanulók számára a nevelési-oktatási folyamat minden szakaszában, az iskola valamennyi tevékenységében biztosítani kell az anyanyelven való részvételt.

A kétnyelvű általános iskolába rendszerint a Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén élő tanulók iratkoznak. Az egynyelvű területről érkező tanulók (átiskolázás/átiratkozás) a magyar nyelv tanulásába és a kétnyelvű oktatásba egyéni program szerint kapcsolódnak be.

A tanulók számára – a nyelvek kivételével – valamennyi tantárgynál lehetővé kell tenni, hogy az értékelés során az általuk választott nyelven bizonyítsák a tudásukat. A választott nyelv rendszerint az első, illetve az erősebb nyelvük.

Szlovén és magyar mint második nyelvnél a tanárok tartsák szem előtt azon elvet, mely szerint a szöveges értékelés (az első és a második osztályban) és a számszerű osztályozás (a harmadik osztályban, valamint a második és harmadik nevelési-oktatási szakaszban) az adott tanuló szlovén, ill. magyar mint második nyelvi tudásának a fejlődését tükrözi, a tantervekben meghatározott követelmények figyelembevételével.

A tudásfelméréshez használatos anyagokat a szlovén és a magyar nyelvi tantárgyak kivételével minden tantárgyhoz mindkét nyelven biztosítani kell.

4 ÍRÁS- ÉS OLVASÁSTANÍTÁS

A kétnyelvű iskolák tanulói kétféleképpen sajátítják el az írást és az olvasást:

1. Azok a tanulók, akik nem kiegyensúlyozottan kétnyelvűek, rendszerint anyanyelvükön / első nyelvükön sajátítják el az írást és az olvasást, majd késleltetve a második nyelven. A kiválasztott első nyelv tanítása a szlovén, illetve a magyar nyelv mint anyanyelv érvényes tanterve szerint, a második nyelv tanítása pedig a szlovén, illetve a magyar mint második nyelv érvényes tanterve szerint valósul meg.

2. A kiegyensúlyozottan kétnyelvű tanulók írás- és olvasástanítása egyidejűleg történik mindkét nyelven az EÍOT modell szerint. Ebben az esetben mind a szlovén, mind a magyar nyelv tanítása az érvényes anyanyelvi tantervek szerint folyik, a megfelelő módosítások figyelembevételével, amelyeket a nyelvórák szervezése, valamint az óraszám-beli különbségek tesznek indokolttá.

A szülők a gyermek iskolába íratásakor írásban fejezik ki azon döntésüket, melyik írás- és olvasástanítási modell szerint tanuljon a gyermekük. Ha kiderül, hogy a tanuló a szülők választása ellenére nem képes egyidőben szlovén és magyar nyelven írni és olvasni tanulni, mivel az egyik nyelven nem rendelkezik kellő nyelvi kompetenciával, a szülők egyetértésével át lehet őt irányítani az egynyelvű írás- és olvasástanítási modellbe. Az átirányítás az első osztályban célszerű, éspedig október végéig. A tanuló átirányítása (vagy átiratkozása) esetén egyéni tervet készítünk számára az írás- és olvasástanulás idejére. A második és a harmadik nevelési-oktatási szakaszban az iskola a tagozatok és csoportok létrehozásakor lehetőleg figyelembe veszi a tanulók írás- és olvasástanításának modelljét.

5 A TANÍTÁSI NYELVEK OKTATÁSA

A kétnyelvű általános iskolában a szlovén és a magyar nyelv tanítási nyelvként és tantárgyként szerepel. Minden tanuló mindkét nyelvet tanulja, éspedig első vagy második nyelvként.

A szlovén és a magyar nyelv tanítása két szinten zajlik. Ezt a Szlovén Köztársaság Közoktatási Szaktanácsa által jóváhagyott szlovén és magyar anyanyelvi (SZNY és MNY), valamint második nyelvi tantervek (SZNY2 és MNY2) szabályozzák.

A tanítási nyelvek tanítását úgy kell megtervezni, hogy az lehetővé tegye a gyermekek anyanyelvi kommunikációs készségeinek az optimális fejlesztését, valamint célravezető módszerekkel a második nyelvi kompetenciájuk fejlődését. Ennek köszönhetően a tanulók aktívabban részt tudnak venni a két nyelven folyó tanítási-tanulási munkában akkor is, amikor az a számukra „gyengébb”, azaz második nyelvükön zajlik.

5.1. Szlovén nyelv

Az első nevelési-oktatási szakaszban a szlovén nyelv tanítása két szinten folyik (SZNY és SZNY2). A kétnyelvű általános iskola második nevelési-oktatási szakaszában szlovén mint második nyelvnél az óratervezés az anyanyelvre történő átállást határozza meg, és ezáltal az egységes, a szlovén mint első nyelv tanterve szerinti tanulást. Az iskola az érintett negyedik osztályos tanulók számára lehetővé teszi az egységes tantervre való zökkenőmentes és fokozatos áttérést. Emellett kötelező a szóban forgó negyedik osztályos tanulóknak szlovén nyelvből heti két óra póttanítást biztosítani, amelyen a tanulók önkéntes alapon vesznek részt, szülői, illetve saját döntésük alapján.

Az átmenet megkönnyítése érdekében az iskolának az első és a második értékelési időszakban külön figyelmet kell fordítania a tanulók szóbeli és írásbeli hiányosságainak a megszüntetésére. Ezt kisebb csoportokban történő tanítással, megfelelő tananyagmennyiséggel, az aktívabb munkaformák és módszerek megfelelő alkalmazásával lehet elérni.

Áprilisig a negyedik osztályos tanulók az írás- és olvasástanítás nyelvének megfelelően vannak csoportokba sorolva. Erre való tekintettel az egy- vagy kéttagozatos iskola a szlovén nyelv tanításához legfeljebb még egy további csoportot, a három- vagy többtagozatos iskola legfeljebb két további csoportot formálhat. A 4. osztály második értékelési időszakában, valamint az 5., 6. és 7. osztályban az órák a ZOs 40. cikkelyével, valamint a szlovén nyelv mint első nyelv tantervében meghatározott célokkal és követelményekkel összhangban folyik.

A 8. és 9. osztályban a szlovén nyelv mint első nyelv tanítása a ZOs 40. cikkelyével összhangban folyik.

A kisebb csoportokban folyó nevelési-oktatási munka esetében a kétnyelvű általános iskolákra külön, módosított normatívák vonatkoznak a csoportalakításra.

5.2. Magyar nyelv

A magyar nyelv tanítása mindhárom nevelési-oktatási szakaszban két szinten folyik. A második nevelési-oktatási szakaszban azon tanulók számára, akik az első nevelési-oktatási szakaszban a magyar nyelvet második nyelvként tanulták, lehetővé kell tenni a magyar mint első nyelvhez való átmenetelt. (Ebben az esetben mindkét nyelvet, a szlovént és a magyart is magasabb, azaz anyanyelvi szinten tanulják.) A magyar nyelvhez való áttéréshez a szülők beleegyezése szükséges.

A ZOs 40. cikkelyének értelmében a 4. osztályban áprilistól, valamint az 5., 6. és 7. osztályban a tanítás a magyar nyelv mint anyanyelv tantervében meghatározott célokkal és követelményekkel összhangban folyik.

A 8. és 9. osztályban a magyar nyelv mint anyanyelv tanítása a ZOs n 40. cikkelyével összhangban folyik. A kisebb csoportokban folyó nevelési-oktatási munka esetében a kétnyelvű általános iskolákra külön, módosított normatívák vonatkoznak a csoportalakításra.

6 KÉTNYELVŰ OKTATÁS

A nyelvi órák kivételével minden tantárgynál kétnyelvű tanítás valósul meg. A kétnyelvű oktatás nyelvi szervezését illetően figyelembe kell venni a tanulók különböző szintű kommunikációs képességét a két tanítási nyelvben. A tanítási nyelvek használatának aránya modellenként (egy személy – egy nyelv, célirányos párhuzamos módszer, nyelvi csoportok) változik, és a csoport nemzetiségi összetételéhez igazodik úgy, hogy egyik csoport sincs hátrányos helyzetben.

A kétnyelvű általános iskola első nevelési-oktatási szakaszában a kétnyelvű tanítást – a nyelvi órák kivételével – minden tantárgynál két pedagógus valósítja meg, az egyik magas szintű szlovén nyelvi kompetenciával (szlovén nemzetiségű), a másik magas szintű magyar nyelvi kompetenciával rendelkezik (a magyar nemzeti közösség tagja). Az első osztályban a második pedagógus lehet óvodapedagógus, a második és a harmadik osztályban pedig tanító. A kétnyelvű tanítás az „egy személy – egy nyelv”³ elve szerint folyik. A két pedagógus együtt tervezi meg az osztálytermi munkát, az éves, havi és heti tervükben, illetve az óravázlatukban pedig a tanítás nyelvi szervezését is megtervezik. A tanítás során következetesen követik az egyes nyelvek adott személyhez való kötésének az elvét, és ezáltal fejlesztik az osztály összes tanulójának a kommunikációs kompetenciáját ügyelve arra, hogy a szlovénül beszélő tanár ne csak a szlovén anyanyelvű tanulókkal folytasson nyelvi interakciót, hanem fejlessze azon tanulók kommunikációs képességét is, akiknek a szlovén nyelv a második nyelvük; ugyanez vonatkozik a magyarul beszélő tanárra is az összes tanuló magyar nyelvi kommunikációs kompetenciájának a fejlesztését illetően.

A második és harmadik nevelési-oktatási szakaszban a kétnyelvű oktatás a célirányos párhuzamos módszer szerint és nyelvi csoportokban folyik.

6.1. Célirányos párhuzamos módszer

A célirányos párhuzamos módszer alkalmazásakor rendszerint az új anyag feldolgozása az egyik nyelven, az elmélyítése és begyakorlása, valamint összefoglalása a másik nyelven folyik. Az egyes nyelvek racionális és hatékony váltogatását a tanár az óravázlatban tudatosan megtervezi úgy, hogy megjelöli, a tanítás melyik része melyik nyelven zajlik, és milyen arányban.

³ Nečak Lük, A., 1999, Modeli izobraževanja v etnično in jezikovno heterogenih okoljih: Analiza strukturnih elementov za izbiro modelov izobraževanja v slovenskem etničnem prostoru. Raziskovalno poročilo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Znanstveni inštitut

6.2. Nyelvi csoportok

A magyar, illetve a szlovén nyelvi kompetencia hatékonyabb fejlesztése érdekében az iskola egyes tantárgyaknál nyelvi csoportokat hozhat létre, amelyekben a tanítás túlnyomórészt magyar, illetve szlovén nyelven valósul meg.

Az iskola kétféleképpen alakíthat nyelvi csoportokat:

- több tantárgynál (a második nevelési-oktatási szakaszban legfeljebb két tantárgynál, a harmadik nevelési-oktatási szakaszban legfeljebb három tantárgynál) heti 1-1 órában,
- legfeljebb két tantárgynál a teljes óraszámban.

Abban az esetben, amikor a tantárgy tanítása heti egy órában nyelvi csoportokban valósul meg, a tantárgy órainak a szervezése következőképpen alakul:

- heti egy órában a tanítás homogén magyar, illetve szlovén nyelvi csoportban zajlik, a magyar csoportban túlnyomórészt magyar nyelven (pl. MNY/80 : SZNY/20), a szlovénben pedig túlnyomórészt szlovén nyelven (pl. SZNY/80 : MNY/20),
- a tantárgy többi órája a célirányos párhuzamos módszer szerint, kétnyelvűen valósul meg (pl. SZNY/70 : MNY/30).

Az iskola a tanulók érdeklődése és a rendelkezésre álló káder alapján határozza meg, melyik tantárgyaknál valósítja meg nyelvi csoportokban a tanítást.

Nyelvi csoportokat minden tudományterületen lehet alakítani:

- a természettudományos és technikai tantárgyak,
- a társadalomtudományos és humán tantárgyak esetében.

A fenti tanítási modellek szerinti tanításhoz szükséges a szülők beleegyezése.

7 VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

A harmadik nevelési-oktatási szakaszban a kétnyelvű általános iskola nemzeti tartalmú választható tantárgyakat (magyar népzene, magyar néptánc, magyarság néprajza), valamint a magyar nyelvhez kapcsolódó választható tantárgyakat (irodalmi klub, iskolai újságírás, színház és dráma) is felkínál.

8 MELLÉKLETEK

1. sz. melléklet: A kétnyelvű oktatás nyelvi szervezésének változatai a második és a harmadik nevelési-oktatási szakaszban³

OSZTÁLY	ELSŐ VÁLTOZAT	MASODIK VÁLTOZAT	HARMADIK VÁLTOZAT	NEGYEDIK VÁLTOZAT
4. osztály	Célirányos párhuzamos módszer (50 : 50)	Célirányos párhuzamos módszer (50 : 50) MAT, TTT és TÁR tantárgyaknál + célirányos párhuzamos módszer a többi tantárgynál SZNY/65 : MNY/35 vagy fordítva, az osztály összetételétől függően	Célirányos párhuzamos módszer (50 : 50)	Célirányos párhuzamos módszer (50 : 50) + a nyelvek időbeosztása (óra vagy hét) bizonyos tantárgyaknál (SPO, KMV, ZMV, HÁZ, TTT)
5. osztály	Célirányos párhuzamos módszer (60 : 40)		Célirányos párhuzamos módszer (50 : 50) + célirányos párhuzamos módszer SZNY/60 : MNY/40 bizonyos tantárgyaknál (SPO, KMV, ZMV, HÁZ, TTT)	
6. osztály	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/60 : MNY/40			
7. osztály	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/70 : MNY/30	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/60 : MNY/40	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/70 : MNY/30 + Célirányos párhuzamos módszer SZNY/60 : MNY/40 bizonyos tantárgyaknál (SPO, KMV, ZMV, TTT)	Célirányos párhuzamos módszer SNY/70 : MNY/30 + a nyelvek időbeli (óra, hét) arányának a beosztása bizonyos tantárgyaknál (SPO, KMV, ZMV, TTT)
8. osztály	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/70 : MNY/30	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/70 : MNY/30		
9. osztály	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/70 : MNY/30	Célirányos párhuzamos módszer SZNY/70 : MNY/30		

³ Nečak Lük, A., 1999, Modeli izobraževanja v etnično in jezikovno heterogenih okoljih: Analiza strukturnih elementov za izbiro modelov izobraževanja v slovenskem etničnem prostoru. Raziskovalno poročilo. Ljubljana, Filozofska fakulteta, Znanstveni inštitut. 102–103. ol.

1. osztály

Tanító	SZNY-hez (vagy MNY-hez) való kötés minden tantárgynál, 13 óra
Óvodapedagógus/Tanító	SZNY-hez (vagy MNY-hez) való kötés minden tantárgynál, 13 óra
Tanító	SZNY (vagy MNY) tanítása

2. osztály

Tanító	SZNY-hez (vagy MNY-hez) való kötés minden tantárgynál, 13 óra
Tanító	SZNY-hez (vagy MNY-hez) való kötés minden tantárgynál, 13 óra

3. osztály

Tanító	SZNY-hez (vagy MNY-hez) való kötés minden tantárgynál, 14 óra
Tanító	SZNY-hez (vagy MNY-hez) való kötés minden tantárgynál, 14 óra

2. sz. melléklet: Törvények és rendeletek jegyzéke

Zakon o osnovni šoli (Uradni list RS, št. 81/06 – prečiščeno besedilo, Uradni list RS, št. 102/07, 107/10, 87/11, 40/12 – ZUJF in 63/13)

Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI) (Uradni list RS, št. 35/2001)

Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja z nacionalnimi preizkusi znanja ob koncu obdobij v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 19/01, 74/01, 26/03, 75/04 in 67/05)

Pravilnik o preverjanju in ocenjevanju znanja ter napredovanju učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 73/2008)

Pravilnik o smeri izobrazbe strokovnih delavcev v devetletni osnovni šoli (Uradni list RS, št. 57/99, 8/01, 64/01, 73/03, 72/07, 90/08 in 109/11)

Pravilnik o normativih in standardih ter elementih za sistemizacijo delovnih mest, ki so podlaga za organizacijo in financiranje programa 9-letne osnovne šole iz sredstev državnega proračuna (Uradni list RS, št. 27/99, 62/01, 69/02, 82/03 in 81/04)

Pravilnik o normativih in standardih ter elementih za sistemizacijo delovnih mest, ki so podlaga za organizacijo in financiranje programa 9-letne osnovne šole iz sredstev državnega proračuna v dvojezičnih osnovnih šolah in osnovnih šolah z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanih območjih/ (Uradni list RS, št. 82/03 in 75/05)

Pravilnik o prilagajanju šolskih obveznosti (Uradni list RS, št. 89/1998)

Pravilnik o pravicah in dolžnostih učencev v osnovni šoli (Uradni list RS, št. 75/04, 102/07 – ZOsn-F in 76/08)